

Juryrapport

VSCD
Toneelprijzen

VSCD Mimeprijs

VSCD
Jeugdtheater- en
concertprijzen
2010

Avro Toneel
Publieksprijs
2010

Erik Vos Prijs

Uitreiking zondag 12 september 2010
Stadsschouwburg Amsterdam

Colofon

Vereniging van Schouburg- en Concertgebouwdirecties

Funenpark 1
1018 AK Amsterdam
tel. 020 664 72 11
www.vscd.nl

Bureau Promotie Podiumkunsten

Funenpark 1
1018 AK Amsterdam
tel. 020 578 9200
www.promotiepodiumkunsten.nl

ontwerp

WAT ontwerpers, Utrecht

juryteksten

VSCD Toneeljury, VSCD Mimejury,
VSCD Jeugdtheater- en
concertprijzenjury, jury Erik Vos Prijs

tekst Avro Toneel Publieksprijs

Bureau Promotie Podiumkunsten

eindredactie en productie

Bureau Promotie Podiumkunsten

fotografie

Victor Bergen Henegouwen, Roy
Beusker, Anja Beutler, Fred Debrock,
Phile Deprez, Ben van Duin, Jochem
Jurgens, Joep Lennarts, Deen van Meer,
Lex de Meester, Greet Mulder, Sanne
Peper, Michel Porro, Leo van Velzen,
Jan Versweyveld, Mark Weemen, Reyer
Boxem en Karel Zwanenveld

Het Gala van het Nederlands Theater is de 'Oscaravond' binnen de Nederlandse theaterwereld. Ten overstaan van een publiek van acteurs, regisseurs, producenten, theaterdirecteuren en landelijke media, worden de winnaars van de VSCD Toneelprijzen, de VSCD Mimeprijs, de VSCD Jeugdtheater- en concertprijzen, de Avro Toneel Publieksprijs en de Erik Vos Prijs bekendgemaakt.

Prosceniumprijs

Voor de persoon, instantie of groep, die een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan het toneelklimaat door programmering en/of productie of een deelaspect daarvan. De prijs werd voor het eerst uitgereikt in 1981. De Prosceniumprijs kent geen nominaties.

Louis d'Or

Voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol. De Louis d'Or werd voor het eerst uitgereikt in 1955 en dankt zijn naam aan Louis Bouwmeester (1845-1925).

Theo d'Or

Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol. Ook de Theo d'Or werd voor het eerst uitgereikt in 1955. De Theo d'Or is genoemd naar Louis' zuster Theo Mann-Bouwmeester.

Arlecchino

Voor de meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol. Vernoemd naar de verbaal en atletisch virtueuze knecht uit de Commedia dell'Arte. De Arlecchino werd voor het eerst uitgereikt in 1963.

Colombina

Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol. Ook de Colombina is vernoemd naar een Commedia dell'Arte personage; het snaakse dienstertje. De Colombina is voor het eerst uitgereikt in 1963.

VSCD Mimeprijs

Voor de persoon of groep die de belangrijkste bijdrage heeft geleverd aan mime in het betreffende seizoen, op het gebied van uitvoering, regie, choreografie et cetera. De prijs is voor het eerst uitgereikt in 1986.

Krekels

De Gouden Krekels, de VSCD Jeugdtheater- en concertprijzen, worden toegekend in twee categorieën: de Krekel voor de meest indrukwekkende productie en de Krekel voor de meest indrukwekkende podiumprestatie.

Avro Toneel Publieksprijs

De Avro Toneel Publieksprijs is de prijs waarbij het publiek bepaalt wie de winnaar is. De winnaar ontvangt een geldprijs en een promotiepakket.

Erik Vos Prijs

De Erik Vos Prijs heeft als doel jonge theatermakers te honoreren die reeds als bijzonder talent erkend worden.

Inhoudsopgave

3	Juryrapport VSCD Toneelprijzen
13	Juryrapport VSCD Mimeprijs
16	Juryrapport Gouden Krekels
23	Avro Toneel Publieksprijs
26	Juryrapport Erik Vos Prijs

De Jury

De VSCD Toneeljury 2010 bestaat uit Ruud van Zuilen (voorzitter), Hein Janssen, Wil Hildebrand, Bregje Maatman, René van der Pluijm, Piet Menu, Lucia van Heteren en Andreas Fleischmann.

NB: Hein Janssen heeft dit jaar niet gejureerd inzake de Louis d'Or.

VSCD
**TONEEL
PRIJZEN**

 2010

Prosceniumprijs

Voor de persoon, instantie of groep die een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan het toneelklimaat door programmering en/of productie of een deelaspect daarvan.

De winnaar van dit jaar is een collectief van betrekkelijk jonge theatermakers dat al enkele jaren op originele en vaak luis-terrijke manier van zich laat horen. De leden van de groep kennen elkaar van de Toneelacademie Maastricht, waar ze besloten samen voorstellingen te willen maken. Ze zochten en kregen onderdak bij gevestigde theatergroepen en organisaties, eerst bij Hollandia en de Rotterdamse Schouwburg, later bij NTGent.

Maatschappelijk betrokken

theater, maar niet belerend, voorstellingen over asielzoekers, de onderbuik van de samenleving, de onvrede in volkse wijken, de egocentrische moderne wereldburger – daarover wordt nu al ruim acht jaar intelligent theater gemaakt.

Meestal wordt daarbij het publiek opgezocht en wordt gespeeld op uiteenlopende locaties. Maar ook de grote schouwburg is intussen het speelterrein geworden, zoals in voorstellingen als *Kamp Jezus* en *Tien Geboden*, dat werd gemaakt onder de vleugels van NTGent, met Johan Simons als regisseur.

De jury prijst de saamhorigheid binnen het collectief. Op gezette tijden vliegen de acteurs uit naar andere groepen, naar film of tv, maar altijd komen ze terug om met elkaar verder te werken aan een intussen interessant oeuvre. Waar veel generatiegenoten op zoek zijn naar roem, bekendheid en succes, wordt hier vooral gewerkt aan theater met een maatschappelijk importantie en naar nieuwe wegen om het publiek te bereiken. Het collectief speelt intussen in binnen- en buitenland en wordt na jaren van afzien intussen ook structureel gesubsidieerd.

Lef, brutaliteit en talent zijn de sleutelwoorden. Niet enfants terrible willen zijn, maar allianties aangaan met anderen. Origineel en apart, en soms de draad kwijt, maar altijd betrokken en theatraal. Zoals dit seizoen recentelijk uitmondde in het fascinerende locatieproject *Rail Gourmet*.

De Prosceniumprijs 2010 gaat naar Wunderbaum

Arlecchino

Voor de meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol. Genomineerd zijn:

Gillis Biesheuvel

voor zijn rol in *REIGEN ad lib* van Arthur Schnitzler bij Dood Paard.

Als de ideale harlekijn is Gillis Biesheuvel de verbindende schakel en de motor in deze voorstelling die zich als een liefdesestafette ontrolt. Zijn spel is in alle personages die hij vervult vol humor en gekte, maar gevaarlijk dreigend tegelijk. In deze doldwaze kermis van ijdelheden is Biesheuvel met zijn soms halsbrekende fysieke spel een griezelige tovenaar, op zoek naar eigen

genot in gevaarlijke sekspellletjes. Met zijn lange, tanige lichaam, vreemde motoriek en soms lijpe uitdrukking heeft hij altijd iets gevaarlijks, en juist in deze voorstelling is dat zeer op zijn plaats. Naar het eind toe wordt hij een nar die niet wars is van de nodige agressie – hij zou wel eens kunnen ontsporen. Dat geeft dit klassieke stuk een nieuwe lading. Door zijn tomeloze energie is hij bovendien de aanjager van deze liefdescarrousel.

Paul Hoes voor zijn rol van Rebbe Haëzer in *Ghetto* van Herman Heijermans bij Het Toneel Speelt, in regie van Jaap Spijkers.

Met een grote inzet van speltechniek maakt Paul Hoes zijn personage van de joodse rabbijn geloofwaardig en invoelbaar. Hij toont in deze rol de kracht en de dubbelheid van de retoriek, de ultieme redelijkheid waar je als toeschouwer toch niet in mee wilt gaan. In de grote scène, waarin hij zijn geloof en de waarde daarvan mees terlijk verwoordt, lijkt het alsof hij ter plekke besloten heeft zowel

Arlecchino

zijn tegenspeler als het publiek hier en nu te overtuigen. Zijn natuurlijke tragiek zet hij in om de redelijkheid te dienen. Volkomen geloofwaardig en met inzet van zijn technische vaardigheden zet Hoes met deze rol het publiek aan het denken, en brengt het tevens in verwarring. Het is een schakelmoment in de voorstelling, waarin de taal van Heijermans op meeslepende wijze over het voetlicht wordt gebracht.

Stefan de Walle voor zijn rol van Lopachin in *De Kersentuin* van Anton Tsjechov bij het Nationale Toneel, in regie van Erik Vos.

Een nieuw inzicht verschaffen in een rol die al vele malen is gespeeld – dat is wat Stefan de Walle in deze voorstelling doet. Hij maakt op sublieme wijze duidelijk dat hij in de rol van Lopachin, de opkoper van de kersentuin, zijn hele verleden achter zich wil laten, maar niet weet hoe met de toekomst om te gaan. Als zoon van een lijfeigene is hij nu ineens de baas – en dat vreet aan hem. De Walle maakt van dat beroemde moment in het derde bedrijf een weergaloos mooie scène, alsof hij zich ter plekke realiseert hoe zijn leven in één klap veranderd is en welke onzekerheid dat met zich meebrengt. Hij is een strateeg, onwetend van zijn eigen doelstelling. In een prachtige speelstijl, met een ontroerend onhandig gebruik van stem en lichaam, is hij zowel de eeuwige loser als anti-held.

De winnaar van de Arlecchino 2010 is Stefan de Walle

Colombina

Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol. Genomineerd zijn:

Joke Tjalsma voor haar rol in *Elf Minuten* naar Paulo Coelho bij het Noord Nederlands Toneel, in regie van Ola Mafaalani.

Met haar trefzekere spel is Joke Tjalsma in deze voorstelling als een wandelende knipooog. Zij zorgt voor een no nonsense, nuchtere tegentoon in deze theatrale vertelling waarin vrouwen over het algemeen veel te verduren hebben. Zo speelt ze ongekend grappig de rol van een Groningse huisvrouw die in de prostitutie is beland en zichzelf toch niet als slachtoffer ziet. Op droogkomische wijze bouwt Tjalsma die scène uit tot een krachtig portret van een vrouw die even nuchter als opportunistisch haar lichaam verkoopt. In een andere rol is ze een hoerenmadam die de dramatische ontwikkelingen behoorlijk relateert. De jury is onder de indruk van Tjalsma's voortdurende aanwezigheid in diverse bijdragende rollen, waardoor deze actrice de voorstelling naar haar hand zet.

Marieke Heebink voor haar rol van Vittoria in *Zomertrilogie* van Carlo Goldoni bij Toneelgroep Amsterdam, in regie van Ivo van Hove.

Door het vermoeden te wekken van diepere lagen wint Marieke Heebink in haar spel het gevecht met de oppervlakkigheid en het opportunisme dat haar personage kenmerkt. Ze wil niet onder doen voor de elite. Dat maakt haar aandeel tot virtuoos komediespel, dat wordt gestut door haar technische vaardigheden. Heebink jaagt als een wervelwind over het toneel en tegelijk geeft zij ieder woord en

iedere zinswending de juiste lading mee. In deze weidse encensering lukt het haar de kern van Goldoni's bitterzoete komedie te raken. Met de veren en kop omhoog, onthult ze de hypocrisie binnen deze samenleving en geeft ze het stuk gewicht, tegenover een gehoor dat van haar smult. Ook al gaat het over een jurk of vakantie – Heebink maakt er een hoofdzaak van, met haar karakteristieke stem als dankbaar stijlmiddel.

Colombina

Nanette Edens voor haar rol in *Amora* van Peer Wittenbols bij Het Zuidelijk Toneel, in regie van Rob Ligthert.

Nanette Edens toont ons een ragfijne karikatuur, fenomenaal beheerst ingevuld. In dit drama waarin een gemeenschap wacht op de terugkeer van haar soldaten, fungeert ze als een soort koorleider, commentator en trait d'union. Zij verbindt de scènes en tegelijk bespeelt en verleidt ze het publiek. Met haar monsterlijke uitdossing is zij zowel de oude heks die nog graag een jonge meid wil zijn, alsook de oude weduwe in het dorp die alles al gezien en gehoord heeft. Met boze, krakende stem en dan weer verleidelijk meisjesachtig, ondersteund door een prachtig gestileerde mimiek, laat ze het publiek mee lachen om gruwelijke dingen in deze intelligente geschreven tekst. Met haar spel zorgt Edens ook voor de nodige tegenkleuren in dit soms vrolijke drama over wat oorlog met mensen doet. In dit soepele ensemble veer je op als Edens ten tonele verschijnt. Een memorabele vertolking.

De winnaar van de
Colombina 2010 is
Nanette Edens

Louis d'Or

Voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol. Genomineerd zijn:

Mark Rietman voor zijn rol van Sachel in *Ghetto* van Herman Heijermans bij Het Toneel Speelt, in regie van Jaap Spijkers.

Pas na een kwartier valt op dat de rol van Sachel die Mark Rietman in deze voorstelling speelt die van een blinde man is. Heel knap suggereert hij dat er iets met zijn personage aan de hand is, maar dan pas wordt duidelijk hoe en wat. Met een hoekige motoriek en een ingehouden spanning omzeilt hij de bekende manieren van het spelen van een man met een handicap. Rietman durft in deze rol ook met volle overgave een soms onuitstaanbaar personage te spelen en laat daarin alle facetten van onmacht en onredelijkheid zien. Als de joodse vader die vasthoudt aan tradities zoekt hij gaandeweg de voorstelling de juiste balans tussen sympathie en antipathie. Dat juist Rietman deze rol speelt, getuigt van lef omdat deze acteur ver wegblijft van de rollen die hij meestal speelt, die van ietwat ondoordringelijke, maar toch charmante personages. Sachel wordt in Rietmans spel een zeer karakteristieke karakterrol, waarin hij niettemin de karikatuur vermijdt, en de clichés voorbeeldig overstijgt. Op de juiste momenten weet hij het publiek voor zich te winnen, en zet Sachel uit pure wanhoop een laatste charmeoefensief in. Mede door het spel van Rietman is dit vergeten stuk van Herman Heijermans weer terug gekeerd op de toneelpodia.

Louis van Beek voor zijn rol van Mathilde Willink in *Mathilde* van Louis van Beek bij Theaterproductiehuis Zeelandia, in regie van Paula Bangels.

In deze voorstelling, gebaseerd op een waar gebeurd levensverhaal, stapt Louis van Beek niet in de valkuil van het imiteren van een bekend personage. Als een schilder zet hij zijn doek op en creëert een ontroerend portret van jetset-icoon Mathilde Willink, met inzet van een fascinerend stemgebruik, spaarzame bewegingen en invoelende zang. Door zijn spel verbeeldt Van Beek niet alleen de tragiek van iemand die een publiek persoon is geworden, maar ook de tragische kanten van een personage dat anders is dan zij had kunnen zijn. Daardoor overstijgt de voorstelling de anekdote van Mathilde Willink, en wordt het thema universeler – over beroemd zijn tegen wil en dank, en de uiteindelijke leegheid daarvan. In een sterk gestileerde en krachtig volgehouden speelstijl transformeert Van Beek als vanzelfsprekend in deze opmerkelijke vrouw, waarbij de liedjes het verhaal ondersteunen en toelichten. De jury waardeert met name het feit dat deze acteur ook zelf de tekst heeft geschreven, waarin ernst en een lichte toets fraai gecombineerd worden.

Louis d'Or

Kees Hulst voor de rol van **Jörgen Hofmeester** in **Tirza** naar **Arnon Grunberg** bij het **Nationale Toneel**, in regie van **Johan Doesburg**.

Kees Hulst geeft in deze vaderrol mooi gestalte aan de eenzaamheid en ook de banaliteit van het kwaad. Hij laat zien hoe de gekte in het menselijk gedrag kan toeslaan, en waartoe dat uiteindelijk kan leiden. Als toe-

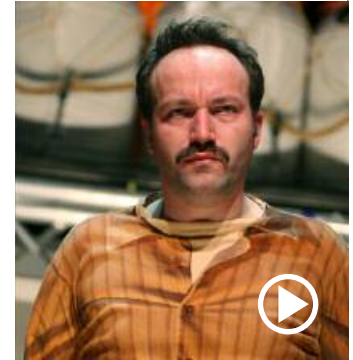
schouwer zoek je constant naar een oorzaak en rede van het hoe en waarom in de ontwikkeling van zijn personage, en Hulst laat de redenen daarvan in zijn spel terecht lang in het ongewisse. Hij relateert en ironiseert voortdurend, totdat er niets van waardigheid meer overblijft. Hij acteert bijna licht en lucide en daardoor doorschijnend, en juist dat maakt hem zo tragisch. Met als basis zijn technische vaardigheid toont hij hoe het personage Hofmeester zich van zijn eigen banaliteit bewust is. Als aan het eind van de voorstelling Hofmeester geheel en al van de werkelijkheid is los gezongen, laat Hulst die techniek geheel los. Hij neemt de toeschouwer mee in de omstandigheden van een personage van wie je eigenlijk afstand wilt nemen, maar niet kunt. Hij is al met al een levende paradox.

Ali Ben Horsting voor zijn rol van **Eddie Carbone** in **Van de brug af gezien** van **Arthur Miller** bij **Toneelgroep Oostpool**, in regie van **Erik Whien**.

Een man alleen temidden van zijn gezin en een Italiaanse immigrantenfamilie in het Amerika van de jaren vijftig, die een een-

zame strijd voert tegen een snel veranderende buitenwereld – dat is de tragiek in deze klassieker van Arthur Miller. In de rol van pater familias Eddie Carbone maakt Ali Ben Horsting die tragiek op prachtige wijze zichtbaar en hoorbaar. Horsting bouwt zijn rol gestaag op, tot aan een dramatische finale waarin hij moet inzien dat alles om hem heen is wegge-

vallen. De man die het voor iedereen goed wil doen, heeft fout op fout gestapeld en zijn kortzichtigheid leidt tenslotte het onafwendbare noodlot in. Horsting toont in zijn spel de dubbele tragiek van zijn personage: zijn liefde voor het jonge nichtje is verboden, en bovendien maakt zij zich van hem los door te kiezen voor de nieuwe tijd en de nieuwe wereld die zich aandienen. De opbouw van de rol, het bijna achteloze gebruik van de fantasietaal die in deze voorstelling als een soort ‘slang’ wordt gebezigd, en de enorme interne worsteling met begrippen als goed en fout, worden door Horsting in een knappe dosering gedurende de voorstelling getoond. Een klassieke rol over traditie en vooruitgang, in een hedendaagse setting.

De winnaar van de Louis d'Or 2010 is Kees Hulst

Theo d'Or

Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol. Genomineerd zijn:

Fania Sorel voor haar rol van Nawal in *Branden van Wajdi Mouawad* bij het Ro Theater, in regie van Alize Zandwijk.

In een prachtige, geleidelijke opbouw laat Fania Sorel de ontwikkeling van haar personage Nawal Marwan zien en toont het publiek op een ontroerende wijze hoe verdriet en liefde samen kunnen gaan. In deze geëngageerde voorstelling evolueert haar personage, dat bij aanvang van het verhaal is overleden, in een flashback van een open, jong meisje tot een door oorlogsleed geteisterde vrouw, die aan het eind van de voorstelling tot totale verstilling komt. Sorel geeft die ontwikkeling stapsgewijs en indringend gestalte – hoe ze langzaam door toenemend leed steeds geslotener wordt. Haar acteren in deze voorstelling heeft de allure van een klassieke tragedie; ze heeft geen dramatische breekmomenten nodig, maar bouwt de tragiek steentje voor steentje op. Het verdriet en de liefde worden daardoor intens voelbaar gemaakt in een geraffineerde mix van ingehouden emoties. Het verhaal van Marwan kent geen crisismomenten, maar is een verglijden in de nieuwe omstandigheden waarin ze zich bevindt.

Antoinette Jelgersma voor haar rol in *Over Dieren* van Elfriede Jelinek bij het Nationale Toneel, in regie van Susanne Kennedy.

Antoinette Jelgersma geeft aan Jelineks taalbouwwerk over vrouwenmisbruik en manipulatie betekenis en gevoel. Wat zij doet met stem en lichaam is onontkoombaar en dwingend. In dit strakke en eigenzinnig regieconcept weet Jelgersma met bewonderenswaardig-

ge precisie alle facetten van haar ingewikkelde personage helder te ontsluiten – hoe het woord vlees kan worden. De acteerstijl is hier gespeend van psychologische inleving of invoelende dramaturgie en steunt voornamelijk op technisch uitermate ingewikkeld acteren. In deze voorstelling zijn stemgebruik, stemvorming, pauzes en herhalingen belangrijke elementen. Jelgersma zet die bijna zenuwslopende speelstijl moeiteloos naar haar hand; waarmee deze actrice geheel nieuwe facetten van haar talent laat zien. In de Jelinek-hectiek weet zij zelfs rust te brengen door steeds opnieuw van houding en stemming te veranderen en zo het publiek deelgenoot van haar treurige omstandigheden te maken. Een opmerkelijke rol in een bijna choreografische enscenering.

Wendell Jaspers voor haar rol van Marylin Monroe in *Marilyn Monroe, diamonds are a girl's best friend* bij Matzer Theaterproducties, in regie van Madeleine Matzer.

In deze voorstelling wordt de titelfiguur gespeeld door drie actrices, maar het is Wendell Jaspers die de aandacht naar zich toetrekt.

Theo d'Or

Door haar intense acteren is ze in staat het publiek mee te slepen in allerlei anekdotes rond Monroe, die verwoord worden in een aantal monologen. Jaspers' spel wordt gekenmerkt door een volkomen naturel, en juist dat onopgesmukte komt in deze rolopvatting volledig tot zijn recht. Zij is als het ware een magneet op het podium, je blik gaat naar haar toe, of je wilt of niet. Hoewel ze op een bepaalde manier in de huid van haar personage kruipt, leidt dat niet tot het schrijnende drama van een bekend tragische leven. Wel valt des te meer op dat zowel de titelfiguur als de actrice die haar speelt beiden over een grote aantrekkingskracht beschikken. Wendell Jaspers is in deze voorstelling van meet af aan Marilyn Monroe, maar blijft ook Wendell Jaspers – die ontwapenend en daarin ook geraffineerd durft te zijn.

Maria Kraakman voor haar rol van Orlando in *Orlando* van Virginia Woolf bij Toneelgroep Oostpool, in regie van Marcus Azzini.

Maria Kraakman hanteert perfect zowel de mannelijke als de vrouwelijke kant van haar personage. Een gecompliceerde tekst maakt zij invoelbaar en transparant door haar indringende en zeer fysieke aanwezigheid, en een geweldige timing. In haar spel schakelt Kraakman razendsnel van de ene naar de andere gemoedsstemming, gebruikmakend van een bijzondere gesticulatie. Deze literaire tekst maakt ze haast fysiek door een transparante speelstijl, waarbij ze heel erg present is op de bühne. Het is een knappe prestatie om een haast onspeelbare tekst op deze manier helder te maken.

De voorstelling gaat over een identiteit die niet wordt bepaald, met Kraakman als het centrale personage. Een schrale, fragiele figuur die af en toe een mannelijke kracht uitstraalt. Helderheid aanbrengegen in een vooral verbale voorstelling, met een weergaloze timing en een sterke fysieke aanwezigheid – daarvan is de jury zeer onder de indruk.

De winnaar van de
Theo d'Or 2010 is
Maria Kraakman

De Jury

De VSCD Mimejury 2010 bestaat uit Anne Marie Kalkman (voorzitter), Roy Peters, Frank Noorland, Marijn de Langen en Irene Schaltegger.

VSCD
MIMEPRIJS
2010

VSCD Mimeprijs

Genomineerd zijn:

Schweigman & Theun Mosk voor *Tussen*

Wie naar een stuk van Schweigman en Mosk gaat kijken, krijgt telkens weer de indruk getuige te zijn van een heel nieuwe vorm van theater. Zij nemen geen enkel onderdeel van de theatrale ervaring zomaar voor lief en houden geen enkele theatergewoonte voor onveranderlijk. Dat maakt hun werk in het algemeen en deze voorstelling in het bijzonder tot een avontuur. *Tussen* is een reis door het onbekende: vanaf het moment dat de toeschouwer via allerlei omwegen zelf op een duister toneel belandt tot aan het slot, waarin de spelers zich tussen het publiek op de tribune mengen, is er heel veel gebeurd dat de zintuigen prikkelt en dat de zekerheden ondermijnt. Van desoriëntatie tot harmonie, van indringende muziek tot heftige beweging. Het licht speelt bij dit alles een hoofdrol: het krijgt een haast lichamelijke kwaliteit en het gedraagt zich als een extra personage in de voorstelling. Schweigman en Mosk weten een veelheid aan ervaringen bij elkaar op te tellen en er een mysterieuze eenheid van te smeden. Wat de jury daarbij in het bijzonder waardeert is de volkomen beheersing waarmee zij hun werk doen. Het stuk leeft, beweegt en vibreert, maar tegelijk beseft de toeschouwer dat hier niets aan het toeval wordt overgelaten. Dit maakt *Tussen* tot een wonderlijke en onvergetelijke belevenis.

De binnenkomst of je gaat tenslotte weer naar huis bij Bellevue Lunchtheater. Idee, spel: Esther Snelder, René Geerlings, idee, tekst: Magne van den Berg, regie: Sanne van Rijn.

De binnenkomst of je gaat tenslotte weer naar huis is een synthese van tekst, spel, muziek, regie en scenografie. Het is theater dat schreeuwt dat het theater is; het stelt zich aan, het irriteert, het ontroert, het is gestileerd, het vervreemdt, het is raar. En het raakt heftig. De tekst van Magne van den Berg schept een universum vol verdriet en verlangen waar tedere gevoelens en verloren vriendschap wrang, maar ook liefdevol de ruimte krijgen. De acteurs, René Geerlings en Esther Snelder, in de regie van Sanne van Rijn, bespelen de tekst als een choreografie van emoties. De scenografie, bestaande uit gemanipuleerd daglicht en een eenvoudige grijze inrichting versterkt de sobere, maar keiharde afwijzing die in de lucht hangt. Volgens de jury een heel krachtige vorm van mime; het gezegde krijgt pas betekenis door het ongezegde. In dit geval op een zeer absurdistische wijze, die zó klopt dat het niet leidt tot vervreemding, maar waar je juist in gezogen wordt.

VSCD Mimeprijs

René Geerlings voor zijn spel in *De binnenkomst of je gaat tenslotte weer naar huis* (Bellevue Lunchtheater) én voor zijn spel in *Toneel* (Theatergroep Max.).

René Geerlings heeft met zijn bijdrage aan deze twee stukken laten zien dat hij een prachtige mimespeler is. Met volle inzet van zijn fysieke beheersing en met een scherp besef van tijd en ruimte weet hij zijn personages gestalte te geven. De rollen die Geerlings opbouwt zijn sterk en aandoenlijk, ze zijn krachtig en onzeker, ze zijn koninklijk en toch ook een beetje lachwekkend. Met andere woorden; hij maakt er herkenbare mensen van. De stukken waar de jury Geerlings voor nomineert zijn zeer verschillend, maar hij past zich aan de twee werelden die hier worden getoond met een trefzekerere souplesse aan. Toch is hij veel meer dan wat je een 'dienstbare speler' zou kunnen noemen. Daarvoor is wat hij laat zien te eigen, te persoonlijk. Je kijkt naar een personage maar je ziet de theatermaker René Geerlings. René die risico's neemt, René die weet hoe ver je kunt gaan en dan nog een stukje verder gaat. René geeft zich met huid en haar over aan het stuk waarin hij staat en toch beheerst René het spel. En dat maakt het telkens weer een genoegen en een verrassing om hem te zien spelen.

Nicole Beutler voor *1: Songs (A solo with missing choir)*

Opzwevend, verleidelijk, sereen, ingekeerd meditatief en opeens weer levensgevaarlijk en rock 'n roll. De voorstelling *1: Songs, A solo with missing choir* van Nicole Beutler grijpt de toeschouwer bij de lurven. Vanaf het mooie beginbeeld, waarin Beutler opnieuw haar fascinatie voor de schemergebieden tussen zichtbaar en onzichtbaar, afwezig en aanwezig vormgeeft, ontrolt de voorstelling zich als een meeslepend concert. Sanja Mitrovic zet een prachtige performance neer, te midden van een bos van microfoons, als vertolker van een hele serie tragische vrouwen uit de toneelliteratuur. Ze geeft deze vrouwen letterlijk een stem, op muziek van Gary Shepherd en met een mooi lichtontwerp van Beutlers vaste ontwerper Minna Tiikkainen. De jury vindt het werk van Nicole Beutler belangrijk en wonderschoon. We vinden dat haar samenwerking met mimespelers een verrijking is voor het vakgebied van de mime.

De VSCD Mimeprijs 2010 gaat naar Nicole Beutler

De Jury

De Gouden Krekel jury 2010 bestaat uit Kees Blijleven (voorzitter), Walther van den Heuvel, Nanouk Hildebrand, Kim Kooiman, Ine van de Ven, Annemarie Wenzel en Brechtje Zwaneveld.

VSCD
**GOUDEN
KREKEL**
2010

Stilte voor de storm State of the art

Seizoen 2009-2010 was een wat opmerkelijk jaar binnen het jeugdpodiumkunstenveld. Ook dit keer weer zag de jury prachtige voorstellingen. Het gesprek binnen het veld werd echter niet gedomineerd door wat er op het toneel gebeurde, als wel door het kader waarbinnen dat tot stand komt. Het eerste volledige seizoen binnen de nieuwe basisinfrastructuur werd opgeschrikt door de val van het kabinet. In de partijprogramma's die daarop volgden, was over het algemeen weinig plek voor kunst. Met de financiële crisis in het achterhoofd is de druk op de kunstsubsidies nog nooit zo groot geweest als nu. Aan ons allen de taak om onze liefde voor het vak eens te meer te laten spreken.

Natuurlijk allereerst door voorstellingen te blijven maken uit het hart. De vijf genomineerde producties zijn met veel liefde gemaakt en vormen samen een goede afspiegeling van een veelkleurig, divers jeugdtheateraanbod. Aan de ene kant het gewaagde *Spoonface* van BonteHond over een meisje met kanker, met een nominatie voor meest indrukwekkende podiumprestatie voor de hoofdrol van Eva Zwart. Aan de andere kant loverboys en vlinders in je buik in *Hoe overleef ik mijn eerste zoen?* van Theater Familie, een geslaagde kruisbestuiving tussen makers uit het vrije en gesubsidieerde circuit. Voor jongeren maakten met name de eigenzinnige bewerkingen van klassiekers indruk. De uitnodiging voor de openingsproductie van de nieuwe Theatergroep Siberia bleek aan vaste gastregisseur Floris van Delft welbested, met *Krijg*

nou Titus! - naar Shakespeare's *Titus Andronicus* - als resultaat. Daartegenover stond een meeslepende versie van Emily Brontë's *Woeste Hoogten* door Theater Artemis, met ook hier een nominatie voor Alejandra Theus in de rol van Cathy. Met deze productie heeft regisseur Floor Huygen een belangrijke stap gezet in haar missie om de scheiding tussen leeftijdsgroepen te overbruggen. Eenzelfde eigenzinnigheid zag de jury ook dit seizoen weer bij de Vlaamse makers van studio ORKA. Hun *Berninna* getuigt van een anarchie en explosiviteit waar de Vlamingen een patent op lijken te hebben en die ook de Nederlanders zeker niet zouden misstaan.

Behalve de nominaties toonden makers en gezelschappen als Het Lab met *Beste sneeuw*, Kopergieterij met *Unfold*, René Groothof met *De tuinen van de herinnering*, het Ro Theater met *Snorro* en Theatergroep Max. met *Help!* ook dit seizoen weer de constante, hoge kwaliteit van het Nederlandstalig jeugdtheater. Veelbelovende nieuwe initiatieven waren Het Houten Huis Festival in Waterland van het jonge gezelschap Het Houten Huis, het samenwerkingsproject met de landelijke toneelscholen van De Toneelmakerij en BEZET, een locatieproject van Het Lab en DOX op Fort Ruigenhoek.

Ondanks al dat moois voelt 2009-2010 voor de jury als een tussenjaar. Dit komt waarschijnlijk mede door de overgang naar de basisinfrastructuur. Het is natuurlijk voor de jeugdtheatersector een zeer belangrijke structuurwijziging geweest, welke een substantiële

Stilte voor de storm

verbetering voor veel gezelschappen heeft voortgebracht. Eén van de taken van de jeugdtheatergroepen binnen de nieuwe structuur is jonge makers de ruimte geven. Een andere is het zich ontwikkelen tot een stevig stads- en regiogezelschap. En dit alles door kunst én educatie. Het doet verlangen naar artistiek leiders die hun deuren openzetten, jonge regisseurs opnemen in hun gezelschap, die nieuwe verbindingen leggen met wat er in de omgeving gebeurt en doen wat andere gezelschappen niet kunnen doen. De jury vindt dit nog weinig zichtbaar. Natuurlijk heeft het tijd nodig om een gedegen antwoord te formuleren op de vraag wat het betekent om tot de basisinfrastructuur te behoren, maar ook de verkenning ervan laat opmerkelijk lang op zich wachten. En wat is daarbij de reactie op het feit dat veel politieke partijen in hun programma's cultuureducatie tot speerpunt hebben benoemd? BonteHond en Theater Artemis overwegen speciale schoolproducties te ontwikkelen vanwege de worsteling met hun publiek tijdens de schoolvoorstellingen. Is dat het antwoord? Het is toch juist de kunst én onze taak om te zoeken naar een vorm waarin de autonomie van de maker verbonden blijft met het publiek.

Het werken aan een duurzame basis die stevig wortelt in de bodem waaruit zij groeit met een levende verbinding naar het publiek dat zij liefheeft, geldt voor zowel de gezelschappen die deel uit maken van de basisinfrastructuur als die daarbuiten. Enerzijds onder invloed van de crisis, anderzijds door het steeds verder uitdijende

vrijtijdsaanbod is het gemiddeld aantal theaterbezoekers het afgelopen seizoen flink gedaald. Een goede titel of recensie is al lang niet meer genoeg om volle zalen te trekken en met name in de grote zaal blijven de marketingbudgetten van gesubsidieerde gezelschappen veelal ver achter bij die van de vrije producenten. Een bundeling van krachten, zoals nu gebeurt in de vorm van KIJKUIT, is een mooie eerste stap. Het inzetten van de inventiviteit van de makers zou de volgende moeten zijn. Waarom die creativiteit bewaren voor binnen de muren van de voorstelling? Waarom in de promotie van je werk gebruik maken van alle mogelijke media, behalve theater zelf? Waarom denken mensen die voor het eerst een voorstelling bezoeken achteraf zo vaak: 'Ik dacht altijd dat het niets voor mij was, maar ik vond het prachtig.'

De kracht van theater is de kracht van het leven: haar energie, haar aanpassingsvermogen, haar verbinding met het publiek. Aan ons allen de taak deze kracht te laten spreken, horen en - vooral - te laten zien. De jury heeft veel vertrouwen in de kracht van de jeugdtheatersector en de vele bevroegen mensen die er in werken. Later zal dan ook blijken dat het seizoen 2009-2010 het jaar van de stilte voor de storm was.

De Gouden Krekeljury 2010.

Gouden Krekel

Genomineerd voor de Gouden Krekel 2010 'meest indrukwekkende productie':

bewerking van Heleen Verburg en ook de regie van Bruun Kuijt getuigt van stevig vakmanschap. Het resultaat heeft op alle fronten kwaliteit: van het inventieve en dynamische decor van Marjolein Ettema tot het overtuigend spel en de sprankelende dans en zang van onder meer Job Bovelanders, Jan Elbertse en natuurlijk, de onvergetelijke Roos van Erkel.

Hoe overleef ik mijn eerste zoen?

van Theater Familie, in regie van Bruun Kuijt.

Hoe overleef ik mijn eerste zoen? van Theater Familie is een theaterfeest voor jong en oud. Alles klopt aan deze musical over het onontkoombare vuur van de eerste liefde. Met veel spelplezier en een goed oog voor de belevingswereld van met name pubermeisjes is het gelijknamige boek van hitschrijfster Francine Oomen naar het theater vertaald. De oorspronkelijke tekst krijgt een mooie gelaagdheid in de

Krijg nou Titus!

van Theatergroep Siberia, in regie van Floris van Delft.

Scherpe dialogen, geile confrontaties, bloed dat met liters over het toneel gutst. *Krijg nou Titus!* in regie van Floris van Delft dondert over de toeschouwer heen en laat hem anderhalf uur later, naar adem snakkend, achter. Samen met Wolter Muller maakte Van Delft een vakkundige bewerking van Shakespeare's *Titus Andronicus* voor jongeren vanaf twaalf jaar. De kern van dit stuk, over wraak nemen in al zijn gruwelijke facetten, blijft daarbij fier overeind. Een woud van kettingen en hout, een ontwerp van Niek Kortekaas, is de abstracte arena waar het zich afspeelt. Daarbinnen vijf acteurs die als hyena's om elkaar heen cirkelen, dreigend en tergend. Zij spelen vet én ontroerend, rauw én glashelder. Met *Krijg nou Titus!* bevestigt Floris van Delft zijn reputatie als regisseur wiens werk je moet volgen. De keuze voor deze openingsproductie door de nieuwe Rotterdamse Theatergroep Siberia, getuigt van een eigenzinnigheid die smaakt naar meer.

Gouden Krekel

meest indrukwekkende productie

Spoonface van BonteHond, in regie van Noël Fischer.

Spoonface is een gewaagde keuze van de BonteHond en regisseur Noël Fischer. Het stuk gaat over een joods meisje dat van opera houdt, een beetje autistisch is en kanker heeft. Deze zware thema's worden in de prettige, lichte regie van Fischer heel verteerbaar. Met veel flair in een prachtig wit decor van Marianne Burgers brengt Eva Zwart het meisje met humor overtuigend tot leven. De vondst om de vader en de moeder te laten spelen door acteurs die geen woord zeggen, werkt vervreemdend, maar buitengewoon goed.

Berninna van studio ORKA.

Na het winnen van de Gouden Krekel 'meest indrukwekkende productie 2009' met *De legende van Woesterdam*, zet Studio Orka met *Berninna* opnieuw een zeer oorspronkelijke voorstelling neer. In *Berninna* wacht een duistere familiegeschiedenis erop te worden ontrafeld. Met Dominique van Malder en Jo Jochems als morsige gastheren, wordt de toeschouwer meegelokt naar een wondere wereld van eind 19de eeuw. Vervolgens rol je van de ene verrassing in de andere: onder het tapijt woont een monster, de kast blijkt een lift, het schilderij van die twee vreemde zusjes komt tot leven. De fantasie van de makers van Studio Orka lijkt onbegrensd en doet reikhalzend uitzien naar de volgende creatie.

Gouden Krekel

meest indrukwekkende productie

Woeste Hoogten, rusteloze zielen van Theater Artemis i.s.m. Theater Antigone, in regie van Floor Huygen.

De klassieker *Woeste Hoogten* van Emily Brontë opvoeren voor iedereen vanaf dertien is een gewaagde onderneming. De makers van Theater Antigone en Theater Artemis slagen hierin met vlag en wimpel. Het negentiende eeuwse liefdesverhaal is door schrijver Jeroen Olyslaegers vakkundig afgestoft en prachtig bewerkt. In het kale, weidse decor van Michiel van Cauwelaert komt de tijdloze strijd tussen verstand en verlangen meeslepend tot leven. De open regie van Floor Huygen geeft de veelal jonge spelers een ruimte die ze volledig benutten. Alejandra Theus als Cathy verdient hierbij speciale vermelding. Met haar mix van bravoure, uitdaging, twijfel en lol bespeelt ze alle registers. Met *Woeste Hoogten, rusteloze zielen* onderstrepen de makers op overtuigende wijze hun wens om voorstellingen te maken voor een gemengd publiek van jongeren én volwassenen.

De Gouden Krekel 2010 voor
'meest indrukwekkende productie' gaat naar
Woeste Hoogten, rusteloze zielen

Gouden Krekel

Genomineerd voor de Gouden Krekel 2010 'meest indrukwekkende prestatie':

Eva Zwart

Eva Zwart voor haar rol als Spoonface in de productie *Spoonface* van BonteHond.

Eva Zwart speelt het meisje Spoonface pijnlijk nauwkeurig en laat de toeschouwer op een toegankelijke manier binnen in haar wereld. Haar rol is die van een autistisch joods meisje, dat terminaal ziek is. Het spelen van de vele emoties vraagt om een superieure techniek en beheersing. Eva hypnotiseert het publiek en weet zo zowel afschuw als mededogen op te wekken. Bijzonder subtiel toont Eva haar grote talent.

Alejandra Theus voor haar rol als Cathy in de productie *Woeste Hoogten, rusteloze zielen* van Theater Artemis i.s.m. Theater Antigone.

Eén van de meest opvallende spelers in het jeugdtheater van seizoenen 2009-2010 was Alejandra Theus. In *Woeste Hoogten* overrompelde ze het publiek met een stormachtig gevecht tussen hart en hoofd. In *Beste Sneeuw* streed ze een verloren strijd om haar uit elkaar gegroeide ouders weer samen te brengen. Haar register is breed. Ogenscheinlijk moeiteloos beweegt ze tussen klein ingehouden en groots en meeslepend. Haar open, intuïtieve speelstijl maakt dat de toeschouwer op het puntje van zijn stoel zit en meevoelt met alle gevoelens die ze oproept. Elke keer opnieuw opent ze haar hart en geeft ze alles wat ze in zich heeft.

Alejandra Theus

De Gouden Krekel 2010 voor 'meest indrukwekkende prestatie' gaat naar Eva Zwart

Avro Toneel Publieksprijs

De prijs recht uit de zaal

De Avro Toneel Publieksprijs is dé prijs waarbij het publiek de winnaar bepaalt. Tijdens speciale stemavonden in het land geeft het publiek de deelnemende voorstellingen een cijfer tussen de 1 en 10. Per voorstelling vinden twee stemavonden plaats. Waardeert het publiek een voorstelling met 8,1 of hoger, dan is de voorstelling genomineerd. Na nominatie, volgt een tweede, online stemronde op de website www.toneelpublieksprijs.nl.

De gemiddeld hoogst gewaardeerde voorstelling wint de Avro Toneel Publieksprijs 2010 en ontvangt een geldprijs t.w.v. € 35.000,-, beschikbaar gesteld door de Avro.

De volgende voorstellingen zijn genomineerd voor de Avro Toneel Publieksprijs 2010

- > **Ultimo** van Orkater en het Nationale Toneel
- > **Oog om Oog** van Hummelinck Stuurman Theaterbureau
- > **Fan de stêd en it libben** van Tryater
- > **Heren van de Thee** van Hummelinck Stuurman Theaterbureau
- > **La voix humaine** van Toneelgroep Amsterdam
- > **Ghetto** van Het Toneel Speelt
- > **De reis om de wereld in 80 dagen** van Het Zuidelijk Toneel
- > **Oranje Boven** van Rick Engelkes Producties
- > **Tirza** van het Nationale Toneel
- > **'Als de dood...'** van V&V Entertainment
- > **Tuin van Holland** van Toneelgroep De Appel

Avro

TONEEL PUBLIEKSPRIJS

Avro Toneel Publieksprijs 2010

Genomineerden

> **Ultimo** van Orkater en het Nationale Toneel

> **Oog om Oog** van Hummelinck Stuurman Theaterbureau

> **Fan de stêd en it libben** van Tryater

> **Heren van de Thee** van Hummelinck Stuurman Theaterbureau

> **La voix humaine** van Toneelgroep Amsterdam

> **Ghetto** van Het Toneel Speelt

> **De reis om de wereld in 80 dagen** van Het Zuidelijk Toneel

> **Oranje Boven** van Rick Engelkes Producties

Avro Toneel Publieksprijs 2010

Genomineerden

> **Ultimo** van Orkater en het Nationale Toneel

> **Oog om Oog** van Hummelinck Stuurman Theaterbureau

> **Fan de stêd en it libben** van Tryater

> **Heren van de Thee** van Hummelinck Stuurman Theaterbureau

> **La voix humaine** van Toneelgroep Amsterdam

> **Ghetto** van Het Toneel Speelt

> **De reis om de wereld in 80 dagen** van Het Zuidelijk Toneel

> **Oranje Boven** van Rick Engelkes Producties

Avro Toneel Publieksprijs 2010

> **Tirza** van het Nationale Toneel

> **'Als de dood...'** van V&V Entertainment

> **Tuin van Holland** van Toneelgroep De Appel

De winnaar van de Avro Toneel Publieksprijs 2010 is de voorstelling **Oog om Oog** van Hummelinck Stuurman Theaterbureau, in regie van Ignace Cornelissen. Acteurs: Reinier Bulder, Linda van Dyck, Lieneke Le Roux en Victor Löw.

Eric Vos Prijs 2010

De Jury van de Erik Vos Prijs 2010 bestaat uit Dorine Cremers, Mark Timmer, Annet Lekkerkerker en Tobias Kokkelmans.

Susanne Kennedy

De tweejaarlijkse Erik Vos Prijs heeft als doel jonge theatermakers te honoreren die reeds als bijzonder talent erkend worden. De prijs is een blijk van waardering voor relatief nieuwe makers die gestaag bouwen aan een specifieke signatuur en daarmee een originele bijdrage leveren aan het Nederlandse theaterlandschap.

De afgelopen twee jaar heeft de jury een groot aantal kleine en grotere voorstellingen gezien van de nieuwe generatie theatermakers. Hoewel er sprake was van grote verschillen op vlak van onderwerpkeuze, aanpak en stijl, viel het de jury op dat veel makers met nieuw elan het toneelrepertoire te lijf gingen. Het doet de jury groot plezier de Erik Vos Prijs 2010 toe te kennen aan het meest uitgesproken voorbeeld binnen deze ontwikkeling: regisseuse Susanne Kennedy.

Na studies theaterwetenschappen in Mainz, Parijs en Amsterdam volgde Kennedy de Amsterdamse regieopleiding. Na haar afstuderen maakte ze een aantal onderzoeksmatige producties bij het voormalige Gasthuis (nu Frascati WG) en kreeg ze vaste voet bij het Nationale Toneel, waar zij in de afgelopen drie jaar een bijzondere plek heeft weten in te nemen. Inmiddels trekt Kennedy ook internationaal de aandacht. Zo zal zij in het seizoen 2010/2011 haar opwachting maken bij de Münchener Kammerspiele.

Typerend aan de regies van Kennedy is dat zij een spannende dialoog uitlokt tussen de taal van toneelschrijvers en de lichaamstaal van haar acteurs. Zij componeert haar voorstellingen met nauwlettende precisie en een sterk ruimtelijk bewustzijn,

waardoor er naast kenmerkend fysiek spel ook muziekeuze en decorontwerp een ontegenzeggelijk belangrijke plek innemen. Verder weet Kennedy een bijzondere balans te vinden tussen abstract denken en luchtige ironie. Tekstbegrip en heldere dramaturgie worden verbonden met markante beelden. De gelijktijdigheid van deze verschillende lagen zorgt voor een uitdagende en boeiende kijkervaring.

Sinds 2002, toen de Erik Vos Prijs uitgereikt werd aan Ola Mafaalani, is er in 2010 opnieuw gekozen voor een regisseur van toneelrepertoire. Dit in tegenstelling tot eerdere winnaars Lotte van den Berg (2004), Jetse Batelaan (2006) en Laura van Dolron (2008); drie makers die niet voor repertoire kiezen maar uitgaan van eigen materiaal. Toch ziet de jury geen trendbreuk. Kennedy's voorstellingen zijn weliswaar gestoeld op bestaande teksten; maar de vrijheid en het vormbewustzijn waarmee zij deze teksten te lijf gaat, vertoont duidelijk raakvlakken met de mentaliteit van de drie eerdere prijswinnaars.

In de ogen van de jury heeft het makerschap van Kennedy de afgelopen seizoenen een sterke ontwikkeling doorgemaakt, zelfs in de mate dat er momenteel van een klein maar groeiend oeuvre gesproken kan worden. De jury vindt het extra interessant dat de ontplooiing van haar geprononceerde (en daarmee ook kwetsbare) werk plaatsvindt bij het Nationale Toneel, dat met zijn gastheerschap aan Kennedy risico's durft aan te gaan.

Colofon

Organisatie Gala van het Nederlands Theater 2010:
Bureau Promotie Podiumkunsten/IMS

Het Gala van het Nederlands Theater 2010 is mede mogelijk gemaakt door:

